

Aarne Kopisto

1928–2010

Museoviraston hallintojohtaja, filosofian maisteri Aarne Kopisto kuoli pitkään sairastettuaan toukokuun 8. päivänä 2010 Helsingissä 81-vuotiaana. Hän oli syntynyt toukokuun 14. päivänä 1928 Seinäjoella. Ylioppilastutkinnon hän suoritti vuonna 1950 ja filosofian kandidaatin tutkinnon vuonna 1962 pääaineenaan arkeologia ja sivuaineinaan kansatiede ja historia. Museoviraston hallintojohtajana, aluksi nimikkeellä osastonjohtaja, hän toimi vuosina 1972–92 eläkkeelle siirtymiseensä saakka, viimeiseksi lähes vuoden ajan vt. pääjohtajana. Suomen Muinaismuistoyhdistyksen sihteerinä hän oli vuosina 1965–66. Yhdistyksen kirjeenvaihtajajäseneksi hänet kutsuttiin vuonna 1976.

Museoviraston edeltäjän Muinaistieteellisen toimikunnan palvelukseen, aluksi määrää- aikaisiin kenttätöihin, Aarne Kopisto tuli ensimmäisen kerran jo vuonna 1953 ja toimi sen esihistoriallisella osastolla kenttä- ja museotöissä ja vs. amanuenssina eripituisia jaksoja vuoteen 1959 saakka. Vuonna 1960 hän osallistui professori Ella Kivikosken johtamaan kolmen kuukauden pituiseen arkeologian kurssiin Villa Lantessa Roomassa. Vuonna 1961 hän oli mukana kolmen kuukauden ajan Unescon pohjoismaisen arkeologiretkikunnan jäsenenä Nubian kaivauksilla. Suomessa hän osallistui arkeologisiin kaivauksiin mm. Rovaniemen Kolpeneen, Espoon Myntin, Suonenjoen Saunaniemen ja Honkilahden Kolmhaaran kivikautisilla asuinpaikoilla.

Kolpeneella hän toimi kaivauksenjohtajana ja kirjoitti kohteesta myös ensimmäinen tieteellisen artikkelinsa vuonna 1955 Suomen Museoon. Kivikauteen painottuu hänen muikin tieteellinen, mm. kampakeraamisen kulttuurin liuskerenkaita ja purupihkaa käsittelevä julkaisutoimintansa, minkä lisäksi hän on kirjoittanut mm. Kokkolan pitäjän, Suur-Ulvilan, Seinäjoen ja Viipurin seudun esihistoriasta sekä muinaisjalaksista ja purjelaivojen historiasta. Viimeisin, vuonna 1989 julkaistu arkeologian alaan liittyvä artikkeli käsittelee hänen akateemista opettajaansa professori Aarne Äyräpäättä, johon häntä kivikautta koskevan kiinnostuksen lisäksi yhdisti pohjalainen tausta.

Helsingin yliopiston palveluksessa Kopisto oli yliopiston Maatalousmuseon hoitajana vuosina 1961–63 ja arkeologian assistenttina vuosina 1962–66, minkä jälkeen hän siirtyi Ouluun Pohjois-Pohjanmaan museon intendentiksi ja johtajaksi. Vuonna 1971 opetusministeriö kutsui hänet esittelijäksi vastualueena muinaismuistohallinnon organisointitoimikunnan vuonna 1970 valmistuneen mietinnön toimenpide-ehdotusten edistäminen. Muinaistieteellisen toimikunnan uudelleen organisointi toteutettiin vuonna 1972, jolloin Kopistosta tuli uuteen Museovirastoon perustetun yleisen osaston ensimmäinen osastonjohtaja.

Uudelleen organisointi merkitsi vähillä resursseilla toimineen tutkimuslaitoksen ja museon muuttamista kulttuuriperinnön vaalimisesta ja esittelemisestä vastaavaksi valtion keskusvirastoksi, jonka vastuulle tuli myös koko museoalan kehittäminen valtakunnan tasolla. Samalla uudistus merkitsi resurssien huomattavaa lisääntymistä, mutta edellytti toisaalta kokonaan uudenlaista toimintakulttuuria. Aarne Kopistolla olikin merkittävä osuus sisäisen hallinnon kehittämisessä ja nykyaikaisten virkamieskäytäntöjen juurruttamisessa uuteen organisaatioon. Hänen ansiokseen voi pitkälti lukea myös Muinaistieteellistä toimikuntaa vuosikymmeniä vaivanneiden toimitila- ja kokoelmatilaongelmien ratkaisemisen. Vuonna 1973 virasto pääsi muuttamaan peruskorjattuihin toimitiloihin Nervanderinkatu 13:een, ja 1981 valmistui Kansallismuseon keskusvarasto Tasavallan Presidentin Arkistosäätiön lahjoittamalle tontille Orimattilaan.

Aarne Kopisto toimi myös aktiivisesti mm. Merimuseon ja Urho Kekkosen museon Tamminiemen perustamiseksi. Erityisesti merihistoria oli hänen sydäntään lähellä, ja hän oli vaikuttamassa laajan, Englannissa vuosina 1985–86 esillä olleen Sea Finland -näyttelyn aikaansaamiseen.

Museoviraston hallintojohtajana Aarne Kopisto oli itseoikeutetusti mukana lähes kaikessa maan museo- ja kulttuuriperintöalan lainsäädännön ja toimintaedellytysten kehittämiseksi tehdyssä työssä. Hänen aikanaan, vuosina 1986–87, eteni myös pitkään vireillä ollut Museoviraston alueorganisaatiohanke, kun maakuntamuseoihin perustettiin kolme maakunta-arkeologin ja kuusi maakunnallisen rakennustutkijan virkaa.

Vaativan virkatyön ohella Aarne Kopistolta riitti kiinnostusta myös alan järjestötoimintaan mm. Tasavallan Presidentin Arkistosäätiön ja Talonpoikaiskulttuurisäätiön luottamustehtävissä. Opiskeluajoista asti tärkeästä Etelä-Pohjalaisesta osakunnasta tuli elämänpitäinen harrastuksen kohde.

Paula Purhonen